

معمای تعطیلات در ایران

تعطیلات رسمی در ایران به طور متوسط سالانه 22 روز است ...

تعطیلات رسمی در ایران به طور متوسط سالانه 22 روز است

معمای تعطیلات در ایران

جام جم آنلاین: 171#& مجلس با تصویب یک فوریت طرحی که به دولت اجازه می‌داد روزهای پنجشنبه را برای ادارات دولتی تعطیل اعلام کند، مخالفت کرد؛ پایگاه اطلاع‌رسانی دولت این خبر را پس از جلسه علنی روز یازدهم مرداد مجلس زودتر از آن که روی خروجی خود قرار دهد از طریق پیامک برای مشترکان خود ارسال کرد تا شاید جنجال ایجاد شده بر سر افزایش تعطیلات در کشور آرام گیرد، جنجالی که 4 مردادماه با این جمله احمدی‌نژاد اوج گرفته بود: 171#& تعطیلات در ایران کم است».

اما گویا نمایندگان مجلس با احمدی‌نژاد هم نظر نیستند، چرا که لایحه افزایش تعطیلی عید سعید فطر هم که روز یکشنبه 23 مرداد در دستور کار مجلس قرار گرفت نتوانست موافقت نمایندگان را برای تصویب دو فوریت این لایحه کسب کند.

پنجشنبه‌ای که تعطیل نشد

171#& صرفه‌جویی در مصرف انرژی دستگاه‌های دولتی»، 171#& گرم شدن کانون خانواده‌ها» و 171#& افزایش اوقات فراغت بچه‌ها» عبارات بیان شده از سوی موافقان تعطیلی پنجشنبه‌ها بود که نتوانست موافقت دیگر نمایندگان را جلب کند، چرا که به زعم مخالفان، این طرح با شعار 171#& جهاد اقتصادی و برنامه پنجم مغایرت دارد. طرحی که یازدهم مرداد ذیل یک فوریت حذف تبصره 3 ماده 87 قانون مدیریت خدمات کشوری در صحن علنی مجلس بررسی شد و یک فوریت آن رای مخالف گرفت.

ماده 87 قانون مدیریت خدمات کشوری تصریح دارد: ساعت کاری کارمندان دولت 44 ساعت در هفته است و ترتیب و تنظیم ساعات کار ادارات با پیشنهاد سازمان و تصویب هیأت وزیران تعیین می‌شود و تغییر ساعت کار کارمندان و در موارد ضروری با رعایت سقف مذکور با دستگاه ذی‌ربط است. تبصره 3 این ماده تصریح دارد تمامی دستگاه‌های اجرایی استان موظفند ساعت کاری خود را در 6 روز هفته تنظیم کنند.

عید فطر یک‌روزه؟

موافقان لایحه افزایش تعطیلات عید سعید فطر نیز 171#& ضرورت توجه و اهمیت به اعیاد مذهبی»، 171#& گسترش نشاط معنوی» و 171#& ایجاد وحدت ملی و فراملی» را مقابل این سخن مخالفان که 171#& تعطیلات کشور زیاد است و در سال جهاد اقتصادی باید بیشتر کار کرد نه این‌که به تعطیلات دامن زده شود» مطرح کردند، با این حال دو فوریت این لایحه رای نیابورد. حتی وقتی نماینده دولت خواستار رای‌گیری برای یک فوریت این لایحه شد، برخی نمایندگان با بیان این‌که این کار فایده ندارد، به میرتاج‌الدینی معاون پارلمانی رئیس‌جمهور توصیه کردند که این لایحه را سال بعد بیاورند.

تعطیلی‌های فراقانونی

در میان مخالفان این لایحه مصطفی کواکبیان به ارائه این لایحه به صورت دوفوریتی نیز انتقاد کرد، چرا که لوایح دوفوریتی زمانی باید ارائه شوند که ضرر خاصی متوجه کشور باشد و به‌زعم او چنین خسارتی متوجه نتیجه این لایحه نیست. نماینده مردم سمنان در مجلس شورای اسلامی همچنین در تذکری گفت 171#& دولت که هر کاری دلش بخواهد می‌کند و عملاً این تعطیلی را افزایش می‌دهد، چرا مجلس باید این مسوولیت را بپذیرد؟».

این گزاره اما فارغ از خاستگاه صدور آن با نگاه حقوقی تایید نمی‌شود؛ چرا که دکتر محمد هاشمی، حقوقدان و استاد دانشگاه تصمیم‌گیری دولت درباره اعلام تعطیلی یک روز را خارج از وظایف قانونی این دستگاه می‌داند و به 171#& جام‌جم» می‌گوید: تصمیم‌گیری درباره تعطیلات رسمی جنبه ملی دارد و نیازمند تصویب قانون است. عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی هرچند تصمیم‌گیری درباره تعطیلی پنجشنبه‌ها را در حوزه اختیارات دولت ارزیابی می‌کند و می‌گوید: ممکن است تعطیلی پنجشنبه‌ها موجب محدودیت و تضییع حقوق مردم باشد و آنچه به حقوق مردم مربوط شود باید به تصویب مجلس برسد.

برتراند راسل اندیشمند انگلیسی رساله‌ای دارد با عنوان ««؛در ستایش بطلالت». او در این رساله می‌گوید کار يك رفتار اجتناب‌ناپذیر برای کسب رفاه است و هیچ تقدسی نیز در آن نهفته نیست؛ به همین دلیل است که او تلاش برای کاهش مستمر از زمان انجام آن را توصیه می‌کند. به عقیده راسل و بر مبنای شرایط زمان و کشوری که او در آن می‌زیسته است، 4 ساعت کار روزانه و تعطیلی‌های فراوان در طول سال زندگی بهتری را فراهم می‌کند تا کار طاقت‌فرسای روزانه. با این وجود، عقاید راسل به کار زمانه و سرزمین‌مان نمی‌آید چون ما با حلقه مفقوده‌ای به نام ««؛بهره‌وری» مواجه هستیم.

دکتر محمد هاشمی: تصمیم‌گیری درباره تعطیلات رسمی جنبه ملی دارد و نیازمند تصویب قانونی است. هرچند تصمیم‌گیری درباره تعطیلی پنجشنبه‌ها در حوزه اختیارات دولت است، اما ممکن است این تعطیلی موجب تضییع حقوق برخی مردم شود لذا باید به تصویب مجلس برسد

در این خصوص امان‌الله قرایی، جامعه‌شناس و استاد دانشگاه در حالی که اظهارات مبنی برافزایش تعطیلات را اظهاراتی، غیر منطقی و در تضاد با مبانی جامعه‌شناسی می‌داند و می‌گوید: کیندل برگ در کتاب توسعه اقتصادی خود می‌گوید کارمندان دولت در بنگلادش، هند، پاکستان و مصر دارای روحیه افسانه‌ای هستند و به خاطر شغل دولتی که دارند با 156 ساعت کار در ماه در آسمان‌ها سیر می‌کنند. این مورد در ایران هم صادق است. او این نوع کارکردن را عامل به وجود آمدن بدبینی سیاسی و کاهش بهره‌وری و نقص در فرهنگ عمومی جامعه ارزیابی می‌کند.

بخشنامه‌های ناکارآمد

این عضو هیات علمی دانشگاه تربیت معلم تهران با بیان این‌که ساعت کار یکی از موارد تعیین‌کننده بهره‌وری است، تأکید می‌کند: افزایش تعطیلات به پیکره اشتغال ضربه می‌زند. او می‌افزاید: کارمفید هفتگی در ایران 6 تا 7 ساعت است در حالی که این میزان در ژاپن 40 تا 60 ساعت و در کره جنوبی 54 تا 72 ساعت است. همچنین متوسط کار روزانه در بخش دولتی در ایران 1/4 ساعت و در بخش خصوصی 2/6 ساعت است. بنابراین ضرورتی برای افزایش تعطیلات در کشور وجود ندارد.

این جامعه‌شناس با بیان این‌که باید جامعه را به سمت کار مفید سوق داد و نباید با افزایش تعطیلات آنها را از فضای کسب و کار دور کرد، تصریح می‌کند: باید تعطیلات را در کشور کاهش داد تا بهره‌وری را بتوان از این طریق افزایش داد. بنابراین باید به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی کرد که بازدهی کار در جامعه افزایش یابد و سپس تعطیلات از پی آن بیاید.

قرایی در این خصوص که بسیاری از جامعه‌شناسان معتقدند تعطیلات سبب گرد آمدن خانواده در کنار هم می‌شود و فشار روانی را کاهش می‌دهد، می‌گوید: این امر نباید سبب بی‌نظمی اقتصادی در کشور شود.

او خاطرنشان می‌کند: باید توجه داشت که موضوع کاهش تعطیلات کشور با بخشنامه و مباحث اینچنینی حل نمی‌شود چون وقتی بستر کار فراهم نباشد، آمدن کارمند در سرکار نیز نتیجه‌ای جز اتلاف وقت و امکانات ندارد.

از اینجا کم، از آنجا زیاد

هرچند به عقیده مسوولان دولتی تعطیلات در ایران کم است، اما روزنامه‌های آمریکایی، ایران را در مقایسه با دیگر کشورهای جهان یکی از پرتعطیلات‌ترین کشورهای دنیا می‌دانند. در این میان اظهارنظرهای متفاوت وجود دارد. روزنامه واشنگتن پست بتازگی دراین‌باره نوشته است: ««؛ایران دومین کشوری است که کمترین تعطیلات را به خود اختصاص داده است». در این راستا روزنامه وال استریت این رتبه را خارج از روزهایی دانست که گاهی اوقات در ایران به دلایلی همچون قرار گرفتن بین دو تعطیلی، آلودگی هوا، بارندگی و... تعطیل می‌شود.

مرکز پژوهش‌های مجلس ایران سال 84 در گزارشی طرح قانونی ساماندهی تعطیلات در ایران را ارائه کرده بود. براساس این طرح تعداد تعطیلات رسمی از 25 روز به 16 روز کاملاً تعطیل و 4 روز نیمه تعطیل تبدیل می‌شد. بنابه گزارش مرکز پژوهش‌ها، تقریباً تمام قوانین و مصوبات پس از انقلاب اسلامی در جهت افزایش روزهای تعطیل رسمی بوده است از این رو تعطیلات رسمی از سال 1358 تاکنون با افزودن 10 روز به تعطیلات رسمی، رشدی معادل 67 درصد نشان می‌دهد. با احتساب 52 جمعه که به عدد 25 اضافه می‌شود و با احتساب روزهای مرخصی استحقاقی کارمندان و کارگران، تقریباً 107 روز از سال کار در ایران متوقف می‌شود.

کم یا زیاد، مساله این نیست

تعطیلات رسمی در ایران به طور متوسط سالانه 22 روز است که کمترین آن 19 و بیشترین آن 26 روز است. تعطیلات رسمی در کشورهای ژاپن 14 روز، چین 16 روز، هند 17 روز، مصر 21 روز، تایلند و کانادا هم هر کدام 13 روز است، اما مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در بهمن ماه سال گذشته طی گزارشی با بررسی عوامل تاثیر گذار بر افزایش تعطیلات نه تعداد آنها، بلکه توزیع و پراکندگی تعطیلات و توالی تعطیلات ملی، حکومتی و مذهبی با تعطیلات آخر هفته را مساله ساز خواند و نتیجه‌گیری کرد «؛ساماندهی تعطیلات بدون مشخص شدن توالی تعطیلات با یکدیگر و بررسی نتایج آن به نحوی که به لحاظ اقتصادی و اجتماعی آثار تعطیلات به کمترین حد خود برسد، میسر نیست.»

تعطیلات مذهبی سه برابری

در گزارش مرکز پژوهش‌ها، تنظیم تعطیلات در ایران براساس 2 تقویم قمری و چرخش آن که در مواردی تعطیلات مذهبی با تعطیلات ملی یا حکومتی و آخر هفته همراه می‌شود و میزان تعطیلات را بشدت افزایش می‌دهد به عنوان عامل افزایش تعطیلات در کشورمان یاد شده بود. چرا که براساس این گزارش ایران تنها کشوری است که در جهان دارای نظام سیاسی - دینی است و همین مساله باعث شده که تعداد تعطیلات مذهبی در کشور سه برابر میانگین جهانی باشد. علاوه بر این به دلیل ماهیت دینی نظام سیاسی تعطیلات مذهبی براساس تقویم قمری تنظیم شده است.

در واقع بیشترین مساله درخصوص تعطیلات، مربوط به تعطیلات مذهبی براساس تقویم قمری است و این امر به دلیل ماهیت دینی نظام جمهوری اسلامی ایران است. بنابراین در ساماندهی تعطیلات واقعیت دیگر ماهیت دینی نظام است که نمی‌توان بدون توجه به اقتضائات و الزامات نظام دینی و اولویت‌های آن درخصوص تعطیلات تصمیم‌گیری کرد.

علاوه بر موارد فوق در گزارش مرکز پژوهش‌ها به این که ایران از معدود کشورهای دارای تاریخ و تمدن کهن است، اشاره شده و تعطیلات این بخش از فرهنگ ایران نیز مورد توجه قرار گرفته است.

حبیبه بدری / جام‌جم